

Бурлан Светлана Анатольевна, кандидат экономических наук, доцент, сертифицированный аудитор, кафедра учета и аудита, Черноморский государственный университет им. П. Могила, Николаев, Украина.

Каткова Наталья Владимировна, кандидат экономических наук, доцент, кафедра учета и экономического анализа, Национальный университет кораблестроения им. адм. Макарова, Николаев, Украина.

Матушевская Елена Анатольевна, кандидат экономических наук, кафедра бухгалтерского учета, анализа и аудита, Севастопольский государственный университет, Крым.

Burlan Svetlana, Petro Mohyla Black Sea State University, Ukraine. Katkova Natalia, Admiral Makarov National University of Shipbuilding in Mykolaiv, Ukraine, e-mail: nataliavkatkova@gmail.com. Matushevskaya Olena, Sevastopol State University, Crimea

УДК 332/63:631.548

DOI: 10.15587/2312-8372.2016.66114

**Мороз О. В.,
Семцов В. М.,
Вакар Т. В.,
Кравчук О. Ю.**

АНАЛІЗ ІНСТИТУЦІЙНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ МІСЦЕВИХ ЕКОНОМІК СУЧАСНОГО УКРАЇНСЬКОГО СЕЛА

Здійснено аналізування інституційних факторів при поясненні відмінностей щодо соціально-економічних показників окремих сільських громад. В основу досліджень було покладено інституційну теорію та методологію пояснення сучасного стану громад в залежності від неекономічних факторів історичного змісту. На прикладі сільських територій Вінницької області встановлено відмінності, що можуть бути пояснені природою і впливом інституційних факторів. З цих позицій здійснено спробу економічно оцінити такі фактори.

Ключові слова: *інститути, місцеві економіки, сільські громади, інституційні фактори, історія села.*

1. Вступ

Сьогодні, на фоні усталеної депресії економіки України, все більш дискусійними стають питання ефективності галузевих ринкових реформ, про що свідчать численні факти і публікації. З цих позицій актуалізується перш за все проблема депресивного стану місцевих економік сільських територій. Очевидно, можна стверджувати про національний рівень даної проблеми, враховуючи відносно велику для європейських країн частку сільського населення та роль аграрного сектору економіки. Це потребує проведення окремих досліджень.

2. Аналіз літературних даних та постановка проблеми

В сучасній економічній літературі теорія інституціоналізму активно вивчається. До найбільш відомих наукових праць із інституціоналізму слід віднести роботи Т. Веблена, У. Мітчелла, Дж. Коммонса, Д. Норта, Р. Коуза, Дж. Бьюкенена, О. Вільямсона та ін. [1–5]. Інтерес до даного наукового напрямку в Україні фіксується з 90-х р.р. ХХ ст.; у цій галузі працювали О. Прутська, О. Шпикуляк, В. Мамчур, М. Дубініна, Т. Усюк та ін. [6–9]. Напрацювання у даному напрямку авторів цієї статті представлено у роботі [10]. Окремо слід зазначити наукову школу російських інституціоналістів, представлену роботами Г. Клейнера, О. Аузана, В. Тамбовцева, О. Шастітка, О. Іншакова та ін. [11, 12]. Тематика робіт вказаних вчених здебільшого зводиться до наступного: 1) вади теорії ринку полягають у тому, що така не бере до уваги роль інститутів; 2) проблеми

неефективного (чи недостатньо ефективного) процесу побудови ринкових відносин у країнах третього світу викликана саме ігноруванням ролі місцевих інститутів; 3) має право на життя альтернативний до ринкової теорії шлях розвитку в силу наявності якихось національних інституційних відмінностей. Слід особливо відзначити праці Е. Сото [13], в яких аргументовано, що неекономічні – інституційні – фактори в перехідних економіках традиційно відігравали виключно важливу роль у самих різних країнах; звідси потенційно роль теорії інституціоналізму на етапі реформ об'єктивно зростає.

Тим не менше, реформи в Україні здійснювалися і продовжують здійснюватися без належного інституційного обґрунтування. З іншого боку, у ряді робіт, як вважають автори статті, принципові положення теорії інституціоналізму потребують уточнення. Так, методологічно невірним виглядає, зокрема, віднесення окремими авторами до інституцій «установчих документів підприємств», «інструкцій органів самоврядування» [6], «зеленого туризму» та «сертифікаційного управління якістю» [7], або ж оцінювання зміни інститутів ринкової інфраструктури за кількістю елеваторів і овочесховищ [8] чи законодавчих та нормативних документів [7].

Тому, за всієї оригінальності аргументів, теорія інституціоналізму потребує як коректної інтерпретації на прикладі конкретних об'єктів, так і безпосереднього використання у реформах. Звідси актуальність ідентифікації такого зв'язку представляється достатньо високою. Досліджувані у статті сільські громади Поділля мають історію щонайменше 300-літньої давності, тому, за гіпотезою дослідження, інформація з історичних та інших особливостей їхнього господарського розвитку

дозволятиме визначити вплив на сучасний стан місцевих економік.

3. Об'єкт, мета та задачі дослідження

Об'єкт дослідження — процеси економічної інтерпретації норм, традицій, культурних та історичних особливостей сільських територій як локальних економічних систем.

Мета дослідження — встановити залежність між інституційними та економічними факторами розвитку сільських громад України.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати такі задачі:

1. Здійснити огляд принципів інституціональної теорії в контексті можливості їхнього використання в ринкових реформах України.

2. Дослідити соціально-економічний стан вітчизняних сільських територій та найбільш актуальні проблеми їхнього розвитку.

3. Визначити інституційні особливості даних об'єктів та зв'язок між такими особливостями та соціально-економічним станом сільських громад.

4. Результати досліджень взаємозв'язку між інституційними особливостями сільських територій України та станом їхніх місцевих економік

У даній роботі теоретичний концепт було досліджено на прикладі даних, які, на думку авторів, можуть свідчити про зміни у сільських громадах Вінницької області за період ринкових реформ (табл. 1). Для цього аналізувалися такі показники: частка населення пенсійного віку (демографічний стан), кількість безробітних (стан місцевого ринку праці), кількість фермерів та приватних підприємців (підприємницька активність).

Таблиця 1

Зміна деяких показників стану сільських громад Вінницької області за 2009–2015 р.р.

Показники	2005 р.	2009 р.	2015 р.
Індекс динаміки виробництва с.-г. продукції (вартість оцінки у співставних цінах)	1,00	1,09	1,27
Частка сільських громад, що знаходиться у депресивному стані (за авторською методикою оцінювання), %	90,0	89,0	80,0
у т. ч. сільського населення області, %	90,0	72,0	64,0
Частка сільського населення пенсійного віку, %	55,0	61,0	68,0
Рівень зафіксованого безробіття, %	7,8	25,4	14,9
Кількість фермерів на 1000 жителів	0,6	0,6	0,7
Кількість офіційно зафіксованих приватних підприємств на 1000 жителів	0,4	0,5	0,9
Індекс зростання надходжень до місцевих бюджетів*	1,00	1,06	1,12

Примітка: * — з врахуванням інфляції (в перерахунку на дол. США); авторська інтерпретація інформації Вінницької обласної ради та офіційної статистичної інформації по Вінницькій області

Дані свідчать про незначну позитивну тенденцію. Так, у 2005 р. до стану депресії (відповідно до автор-

ської методики) були віднесені 90 % сіл, тоді як на 01.01.2015 р. — 80 %; частка сільського населення, що проживала у депресивній зоні, відповідно скоротилася із 90 % до 64 %. Виробництво сільськогосподарської продукції зросло приблизно на 27 %. Натомість частка сільських територій у стані позитивного соціально-економічного розвитку залишається дуже незначною, а позитивні зміни відбуваються занадто повільно; динаміка підприємницької активності залишалася важко помітною; суперечливими є дані щодо зайнятості; надходження до місцевих бюджетів у реальному обсязі — з врахуванням інфляції та валютних коливань — скоріше всього не тільки не зросли, але й зменшилися. Більше того, є підстави стверджувати, що позитивні зміни мали місце переважно у великих сільських громадах на території старовинних торговельно-ремесленних містечок Поділля (наприклад, с. Браїлів, Чернятин, Станіславчик та ін.), а, отже, в даному разі ключовим міг бути фактор наявності унікальної інституціональної історії, аніж наслідків вдалих реформ; при цьому більшість малих сіл продовжили перебувати у стані депресії.

На думку авторів статті, перспективи розвитку сільських громад обумовлені насамперед ступенем активізації широко диверсифікованого малого бізнесу та капіталізації на основі фінансових потоків, що формуються саме в місцевих економіках. Враховуючи об'єктивну потребу у подальших реформах галузі, саме на цих засадах повинна будуватися регулятивна політика і надалі. При цьому знову ж таки постає питання про роль інституційних складових реформ.

Слід зазначити, що категорія «інституційність» в контексті предмета дослідження тлумачилася авторами в руслі аналітичного процесу визначення унікальних для кожної сільської громади/території норм, традицій, звичаїв, які мають безпосереднє економічне тлумачення та потенціал впливу на стан місцевої економіки; важливим при цьому є те, що ці унікальні фактори повинні мати формалізацію у вигляді певних явищ за емпіричного відображення останніх.

В табл. 2 наведено узагальнені результати історичного дослідження по селах Жмеринського району Вінницької області за наведеними вище факторами. За наявністю (або відсутністю) таких історичних особливостей авторами статті робився заключний лінгвістичний висновок про наявність (I варіант) або відсутність (II варіант) унікальної інституційної історії.

Слід відзначити, що всі досліджувані сільські громади мали значну історію. Так, найбільш пізні згадування датувалися XVII ст., найдавніші — XI ст. Тому за цим показником всі об'єкти були відзначені як такі, що мають відповідну ретроспективу. Як показали результати дослідження, особливості господарської історії громад на цій території були обумовлені насамперед впливом старообрядців, які становили в першу чергу самі активні економічні прошарки населення; іншими прикладами були факти активного підприємництва у громадах з боку польського та єврейського населення; до таких були віднесені 7 із 28 громад. Конфесійні особливості визначалися за історичними фактами функціонування релігійних общин, храмів, споруд у 18 випадків із 28; окремо при цьому слід зазначити численні факти багатоконфесійного співіснування впродовж століть.

Культурні особливості, як правило, були обумовлені будівництвом польськими чи російськими вельможами

у різні періоди палаців та інших архітектурно-паркових споруд, такі були зафіксовані у 5 випадках. Деструктиви визначалися за історично підтвердженими фактами спротиву, бунтів, пограбувань і погромів у громадах (наприклад, щодо с. Кармалюкове у стародавніх документах неодноразово відзначалося, що місцеві жителі схильні до крадіжок; іншим прикладом слугував факт того, що с. Потоки із давніх часів заселялося непокірними селянами і т. ін.). Відповідні випадки припадали здебільшого на XIX ст. та у 1905–1907 та 1917 р.р. За сукупністю вищевикладених особливостей було зроблено висновок, що із 28 громад 7 (25 %) мають особливу інституційну історію (села Браїлів, Людавка, Носківці, Олександрівка, Северинівка, Станіславчик і Чернятин).

Таблиця 2

Ідентифікація наявності інституційної історії сільських громад Жмеринського району Вінницької обл.

№ п/п	Назва села	Давня історія села	Господарська історія	Конфесійна історія	Культурна історія	Деструктивна історія	Заключний лінгвістичний висновок
1	Браїлів	+	+	+	+	-	+
2	Біліківці	+	-	-	-	-	-
3	Демидівка	+	-	+	-	-	-
4	Дубова	+	-	+	-	-	-
5	Жуківці	+	+	-	-	+	-
6	Камяногірка	+	-	+	-	+	-
7	Кармалюкове	+	-	-	-	+	-
8	Кацмазів	+	-	+	-	-	-
9	Коростівці	+	-	+	-	+	-
10	Курилівці	+	-	+	-	+	-
11	Леяки	+	-	+	-	-	-
12	Лисогірка	+	-	-	-	-	-
13	Людавка	+	+	+	-	+	+
14	Лука-Мовчанська	+	-	+	-	-	-
15	Мовчани	+	-	+	-	-	-
16	Носківці	+	-	+	+	+	+
17	Олександрівка	+	+	-	-	-	+
18	Потоки	+	-	-	-	+	-
19	Почапинці	+	-	+	+	+	-
20	Рів	+	+	-	-	-	-
21	Северинівка	+	-	+	+	+	+
22	Сербинівка	+	-	-	-	-	-
23	Слобода-Межирівська	+	-	-	-	-	-
24	Станіславчик	+	+	+	-	-	+
25	Стодутьці	+	-	-	-	+	-
26	Тарасівка	+	-	+	-	-	-
27	Телелинці	+	-	+	-	-	-
28	Чернятин	+	+	+	+	-	+

Примітка: + означає наявність даного фактору, - відсутність; результати авторських досліджень

Порівняння обох груп громад дозволило визначити наступні дані (табл. 3). Так, насамперед слід зазначити, що громади з інституційною історією характеризувалися значно вищою щільністю населення — відповідно 46,3

і 25,7 осіб на 1 кв. км. Пояснити це можливо саме тим, що такі села були із давніх часів більшими за розмірами і чисельністю населення. Але опосередковано це також може бути пов'язане із фактом більш сприятливих умов життя саме у цих умовах. Так, с. Станіславчик та Браїлів у минулому були містечками і районними центрами. Демографічний стан був більш сприятливим у селах з інституційною історією — частка населення непенсійного віку становила відповідно 71,0 та 76,0 %.

Таблиця 3

Соціально-економічні показники сільських громад Жмеринського району Вінницької області

№ п/п	Назва села	Кількість фермерів на 1000 жителів/офіційно зареєстрованих приватних підприємств на 1000 жителів	Рівень зафіксовано на 2015 р. безробіття, %	Частка населення непенсійного віку (0–60 років), %	Щільність населення на території сільської ради, осіб/кв. км
1	Браїлів	1,9/3,5	3,9	81	84,6
2	Біліківці	0,5/0,9	0,2	72	34,5
3	Демидівка	0,7/1,1	4,6	72	34,0
4	Дубова	0,8/1,0	5,5	70	22,1
5	Жуківці	0,6/0,9	0,2	76	26,8
6	Камяногірка	0,9/1,1	14,2	55	26,4
7	Кармалюкове	0,6/0,8	2,2	68	22,5
8	Кацмазів	0,2/0,6	3,0	55	24,1
9	Коростівці	0,3/0,7	22,5	82	25,7
10	Курилівці	0,4/0,8	36,1	86	16,7
11	Леяки	0,4/0,9	14,6	78	43,4
12	Лисогірка	0,5/0,9	49,8	63	13,1
13	Людавка	1,1/1,9	24,4	70	14,6
14	Лука-Мовчанська	0,5/0,7	0,4	71	23,3
15	Мовчани	0,6/0,9	34,3	72	20,6
16	Носківці	0,5/0,8	0,5	76	33,3
17	Олександрівка	0,8/1,1	0,5	77	48,0
18	Потоки	0,4/0,6	1,7	67	13,3
19	Почапинці	0,5/1,0	17,0	69	17,7
20	Рів	0,3/0,4	3,8	82	34,4
21	Северинівка	0,9/1,3	7,4	80	57,2
22	Сербинівка	0,7/1,2	0,5	76	43,5
23	Слобода-Межирівська	0,9/1,4	1,0	75	23,4
24	Станіславчик	1,6/2,2	35,1	77	18,9
25	Стодутьці	0,9/1,2	34,0	73	29,9
26	Тарасівка	1,0/1,3	40,7	70	24,2
27	Телелинці	0,7/0,9	1,6	68	21,6
28	Чернятин	2,1/2,7	7,0	71	67,2
Середнє по наявності інституційної історії		1,3/1,9	11,3	76	46,3
Середнє за відсутності інституційної історії		0,6/0,9	13,7	71	25,7

Примітка: авторські розрахунки за даними сільських громад

Слід підкреслити, що показники підприємницької активності були істотно вищими у громадах з інституційною історією. Так, у цьому випадку кількість фермерів та офіційно зареєстрованих приватних підприємств на 1000 жителів склало відповідно 1,3 та 1,9, тоді як в іншій групі — лише 0,6 і 0,9. Натомість такий важливий економічний показник як рівень зафіксованого безробіття надав скоріше суперечливу інформацію. Так, у різних селах цей показник коливався від 0,2 % до 49,8 %, що свідчить про недосконалість методики визначення цього показника та обмежену інформативність даних. В середньому по групах громад у сільських територіях з інституційною історією було зафіксовано 11,3 % безробітних, тоді як в іншій — 13,7 %.

В свою чергу, потребує уточнення гіпотеза, за якою більш сприятливий соціально-економічний стан та позитивна динаміка показників мали місце у більших за чисельністю населених пунктах.

Для перевірки залежності були здійснені збір інформації та її аналізування стосовно інших адміністративних районів Вінницької області. Відповідний цифровий масив — за певних незначних відмінностей — дозволяє стверджувати про аналогічний розподіл і кореляцію даних (табл. 4). Звідси можна стверджувати, що сільські громади із унікальною інституційною історією характеризувалися дещо кращими соціально-економічними показниками.

Таблиця 4

Соціально-економічні показники інституційної історії сільських громад Вінницької області на 2015 р.

Показники	Адміністративні райони		
	Барський	Муровано-Курило-вецький	Шаргородський
Частка громад із унікальною інституційною історією, %	21,0	19,0	26,0
Кількість фермерів на 1000 жителів/офіційно зареєстрованих приватних підприємств на 1000 жителів*	1,2/1,4 0,7/0,9	1,1/1,9 0,3/0,8	1,0/1,1 0,5/0,7
Рівень безробіття, %*	17,5/14,0	23,4/16,6	19,8/15,0
Частка населення непенсійного віку (0–60 років), %*	72,0/77,3	70,2/78,5	68,4/75,3
Щільність населення на території сільської ради, осіб/кв. км*	24,7/39,5	20,9/37,5	19,4/45,3

Примітка: * — у чисельнику — дані по сільських громадах із унікальною інституційною історією, у знаменнику — в іншій групі сіл; авторські розрахунки за даними сільських громад відповідно до статистики районних адміністрацій

Водночас хотіли б зазначити, що, не зважаючи на фіксацію певних відмінностей, отримані результати слід тлумачити з акцентуванням уваги насамперед на наявності достатньо нечітко вираженої тенденції залежності стану сучасних сільських громад в залежності від інституційних факторів. Іншого боку, потребує більш коректного методичного забезпечення інтерпретація критерію «рівень підприємницької активності». Очевидно, в процесі ринкових реформ неекономічні фактори не відіграли будь-якої істотної ролі у тому, що якась громада, маючи інституційну історію (тобто певні потенційні переваги) використала це належним чином. Скоріше наявність інституційної історії громад

виявилось фактором, що компенсував негативні наслідки реформування.

Звертаємо особливу увагу на відсутності прикладів успішної реалізації сільськими громадами Вінниччини потенціалу ринкових реформ, в результаті чого їхній соціально-економічний стан істотно поліпшився б і відрізнявся від інших (при цьому не брали до уваги поширену ситуацію щодо приміських сіл, які відносно швидко зникають під впливом процесів прискореної урбанізації); аналогічною, очевидно, є ситуація і в Україні в цілому. Звідси реформи повинні набути корегування саме з огляду на наявність інституційних особливостей конкретних місцевих економік. Це означає і перегляд самої парадигми реформ, яка має змінитися від національного до територіального рівня орієнтування на первинні економіки і соціуми громад. У цьому полягає практична значущість інституційного підходу.

5. Обговорення результатів дослідження взаємозв'язку між інституційними особливостями сільських територій України та станом їхніх місцевих економік

Запропонований підхід має, як вважаємо, потенціал до широкого використання в економічних дослідженнях саме в силу можливості інтерпретації взаємозв'язку економічних та неекономічних факторів розвитку депресивних місцевих економік, до яких у переважній більшості своїй відносяться сільські території України. Наразі питання чіткого економічного оцінювання інституційних факторів можна віднести до найменш висвітлених як у вітчизняній, так і світовій економічній теорії. До проблемних аспектів зазначеного підходу слід віднести суб'єктивність оцінювання різних за своєю природою та кількісною інтерпретацією критеріїв; вирішення цього протиріччя методично вбачаємо у розробленні спеціальної системи нечітко-множинного оцінювання та відповідної бази експертних знань. Саме це становить перспективи подальших досліджень.

Отримані результати доцільно використовувати на макроекономічному рівні побудови загальної регулятивної політики, у т. ч. стосовно можливого корегування ідеології та практики подальшого ринкового реформування галузі. Водночас потенціал використання інституційних особливостей сільських територій саме як джерел можливого економічного зростання обумовлює їхню практичну цінність на рівні мікрорегіональної політики управління розвитком місцевих економік.

6. Висновки

У результаті проведених досліджень:

1. Обґрунтовано недоліки у відомих підходах щодо використання інституційної теорії при поясненні сутності соціально-економічних процесів; відповідно сформульовано концепт прикладного залучення цієї теорії при поясненні дисфункцій останніх аграрних реформ в Україні. Останній передбачає принципову можливість економічного використання неекономічних факторів, що є унікальними для окремих сільських громад.
2. На прикладі сільських громад Вінницької області аргументовано безпосередній вплив ринкової реформи на

формування усталеного депресивного стану переважної більшості місцевих економік аграрної сфери.

3. Запропоновано оригінальний підхід визначення сукупності різноаспектних інституційних особливостей сільських територій з можливістю побудови інтегрального показника «наявність інституційної історії». На прикладі окремих адміністративних районів показано наявність залежності між такими інституційними особливостями та соціально-економічним станом територій.

Література

1. Веблен, Т. Теория праздного класса [Текст] / Т. Веблен. — М.: Прогресс, 1984. — 367 с.
2. Commons, J. R. Economics of Collective Action [Text] / J. R. Commons. — New York: Macmillan, 1950. — 420 p.
3. Норт, Д. Институції, інституційні зміна та функціонування економіки [Текст] / Д. Норт; пер. з англ. І. Дзюбб. — К.: Основи, 2000. — 198 с.
4. Coase, R. H. The Nature of the Firm [Text] / R. H. Coase // *Economica*. — 1937. — Vol. 4, № 16. — P. 386–405. doi:10.1111/j.1468-0335.1937.tb00002.x
5. Вільямсон, О. Економічні інституції капіталізму: фірми, маркетинг, укладання контрактів [Текст] / О. Е. Вільямсон. — К.: АртЕк, 2001. — 472 с.
6. Усюк, Т. В. Інституційні засади розвитку сільського підприємництва [Текст]: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.03 / Т. В. Усюк. — Житомир, 2014. — 21 с.
7. Дубініна, М. В. Управління інституційно-структурною трансформацією аграрного сектору економіки України [Текст]: автореф. дис. докт. екон. наук: 08.00.03 / М. В. Дубініна. — Миколаїв: МНАУ, 2013. — 41 с.
8. Мамчур, В. А. Формування і розвиток інституцій аграрного ринку [Текст]: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.03 / В. А. Мамчур. — Київ: ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2014. — 21 с.
9. Шпикуляк, О. Г. Институції аграрного ринку [Текст]: монографія / О. Г. Шпикуляк. — К.: ННЦ «Інститут аграрної економіки», 2009. — 480 с.
10. Мороз, О. В. Методологічна ідентифікація потенціалу теорії інституціоналізму [Текст] / О. В. Мороз, В. М. Семцов, Н. Ф. Мандзюк // *Економіка. Фінанси. Право*. — 2015. — № 4. — С. 4–9.
11. Клейнер, Г. Б. Эволюция институциональных систем [Текст] / Г. Б. Клейнер. — М.: Наука, 2004. — 240 с.
12. Іншаков, О. В. Институція — ключ до розуміння економічних інститутів [Текст] / О. В. Іншаков, Д. П. Фролов // *Економічна теорія*. — 2011. — № 1. — С. 52–62.
13. Сото, Э. Загадка капитала [Текст]: пер. с англ. / Э. Сото. — М.: ЗАО «Олимпик-Бизнес», 2004. — 272 с.

АНАЛИЗ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫХ ОСОБЕННОСТЕЙ МЕСТНЫХ ЭКОНОМИК СОВРЕМЕННОГО УКРАИНСКОГО СЕЛА

Осуществлен анализ институциональных факторов при объяснении различий по социально-экономическим показателям отдельных сельских общин. В основу исследований было положено институциональную теорию и методологию объяснения современного состояния общин в зависимости от неэкономических факторов исторического содержания. На примере сельских территорий Винницкой области установлены различия, которые могут быть объяснены природой и влиянием институциональных факторов. С этих позиций предпринята попытка экономически оценить следующие факторы.

Ключевые слова: институты, местные экономики, сельские общины, институциональные факторы, история села.

Мороз Олег Васильович, доктор економічних наук, професор, кафедра менеджменту та моделювання в економіці, Вінницький національний технічний університет, Україна.

Семцов Володимир Михайлович, кандидат економічних наук, доцент, кафедра менеджменту та моделювання в економіці, Вінницький національний технічний університет, Україна.

Вакар Тетяна Володимирівна, здобувач, кафедра менеджменту та моделювання в економіці, Вінницький національний технічний університет, Україна.

Кравчук Ольга Юрївна, здобувач, кафедра менеджменту та моделювання в економіці, Вінницький національний технічний університет, Україна, e-mail: Caramelka19@mail.ru.

Мороз Олег Васильевич, доктор экономических наук, профессор, кафедра менеджмента и моделирования в экономике, Винницкий национальный технический университет, Украина.

Семцов Владимир Михайлович, кандидат экономических наук, доцент, кафедра менеджмента и моделирования в экономике, Винницкий национальный технический университет, Украина.

Вакар Татьяна Владимировна, соискатель, кафедра менеджмента и моделирования в экономике, Винницкий национальный технический университет, Украина.

Кравчук Ольга Юрьевна, соискатель, кафедра менеджмента и моделирования в экономике, Винницкий национальный технический университет, Украина.

Moroz Oleg, Vinnytsia National Technical University, Ukraine.

Semtsov Vladimir, Vinnytsia National Technical University, Ukraine.

Vakar Tetyana, Vinnytsia National Technical University, Ukraine.

Kravchuk Olga, Vinnytsia National Technical University, Ukraine, e-mail: Caramelka19@mail.ru